

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA (curs 2015-2016)

Títol de l'assignatura (pla d'estudis): Temes Avançats de Filosofia

Subtítol de l'assignatura: Filosofies de l'animalitat

Codi de l'assignatura: 30766

Tipus: Obligatòria Optativa

Nombre de crèdits (ECTS): 5 ECTS

Idioma en el qual s'imparteix: Castellà

Professor/s responsable/s: Firenze, Antonino

Descriptor:

El curs pretén revisar críticament una de les qüestions més debatudes en el marc de la filosofia contemporània, a saber: el problema de la diferència ontològica entre home i animal. Més concretament, ens proposem reflexionar sobre el clàssic dispositiu antropogènic característic de la tradició metafísica occidental segons el qual només en la mesura que s'exclou en l'home tot element d'animalitat es pot finalment arribar a una definició apropiada de la seva essència. En aquest sentit, es durà a terme una reconstrucció de la controvèrsia filosòfica sobre la "essència de l'home", sorgida a la primera meitat del segle XX en l'àmbit de l'existencialisme (Heidegger) i de l'antropologia filosòfica (Gehlen), per d'allà prendre en consideració propostes filosòfiques (Merleau-Ponty, Derrida) que, posant l'accent en una concepció de l'alteritat animal entesa com a element originari de l'existència humana, ens permetran repensar l'especificitat del que és humà sense renunciar a comprendre la seva radical proximitat ontològica amb el cos animat.

Objectius formatius:

Introduir a l'alumnat a la comprensió crítica de la persistència en la filosofia contemporània d'algunes de les més típiques dicotomies conceptuals de la tradició metafísica occidental (animal / humà, naturalesa / cultura, cos / consciència, percepció / reflexió, instint / llenguatge, naturalisme / espiritualisme), amb vista a esbossar un pensament post-antropocèntric i post-humanista.

Programa:

1. Hegel: L'origen de l'humà com supressió dialèctica de l'animalitat
2. Heidegger: L'existència humana versus el simple viure animal
3. Gehlen: L'home com a projecte de la natura
4. Merleau-Ponty: L'animalitat i la rehabilitació ontològica de l'ésser corpori-perceptiu.
5. Derrida: Vida sense paraula: el caràcter limítrof del que animal amb l'humà

Competències generals i específiques associades a l'assignatura:

Competències generals:

- CB6. Tenir i comprendre coneixements que aportin una base o una oportunitat de ser originals en el desenvolupament i/o aplicació d'idees, sovint en un context d'investigació.
- CB7. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- CB8. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Competències transversals:

- CT1. Capacitat de crítica i d'autocrítica.
- CT2. Capacitat d'anàlisi i de síntesi.
- CT3. Capacitat de relacionar de manera informada coneixements propis de diferents àmbits i disciplines.

Competències específiques:

- CE1. Aprofundir en el coneixement d'una especialitat, com són la literatura, l'art i el pensament, i desenvolupar alhora una visió transversal.
  - RA1. Reconèixer els models teòrics que descriuen les interaccions sistèmiques entre literatura, art i pensament, així com les seves manifestacions pràctiques.
  - RA2. Dominar instruments de reflexió, d'anàlisi i d'interpretació propis de la formació avançada en les disciplines humanístiques.
  - RA3. Mostrar coneixements de la producció cultural.
- CE3. Elaborar anàlisis comparatives amb aportacions significatives de la literatura, l'art i el pensament.
  - RA1. Presentar una visió crítica de les orientacions principals de la disciplina i la seva història amb exemples pràctics.
- CE4. Que els estudiants mostrin capacitat de reflexió, d'anàlisi i d'interpretació de fenòmens culturals.
  - RA1. Reflexionar sobre les preguntes i els corrents més importants en el moment actual relacionats amb la disciplina.

- RA2. Analitzar i interpretar els problemes de fenomenologia aplicats als estudis propis de la disciplina.
- CE5. Que els estudiants hagin demostrat un ús rigorós de mètodes d'investigació per a l'elaboració d'un projecte de recerca que aporti aspectes originals en l'anàlisi d'una temàtica rellevant en el camp dels estudis avançats en humanitats.
  - RA3. Dominar els conceptes, les tècniques i els mètodes de treball propis de la disciplina.

Metodologia d'ensenyament:

L'assignatura tindrà 20 hores d'ensenyament presencial amb el grup sencer i la resta de les hores de contacte amb el professor es faran en grups més petits i tutories obligatòries. A més de les classes, el procés d'aprenentatge inclou lectures, grups de discussió i altres activitats formatives assignades pel professor.

Criteris i procediments d'avaluació:

La forma d'avaluació de totes les assignatures del màster és l'avaluació continuada. Segons les normes acadèmiques dels màsters oficials de la UPF, l'avaluació continuada s'ha de basar en un mínim de tres fonts d'avaluació, proves o exercicis realitzats durant el període lectiu de classes. Per fonts d'avaluació s'ha d'entendre pràctiques de seminaris, ressenyes, informes de lectura, informes orals, esquemes o propostes per treballs, treballs en equip, etc. Convindrà que aquestes fonts siguin objectivables i estiguin documentades. Es poden afegir, a més a més, altres criteris com la participació en les discussions a classe. A causa que l'avaluació continuada és aquella que es realitza durant el període lectiu, tots els materials a avaluar en les assignatures del màster tenen com a termini màxim de presentació l'últim dia del període d'exàmens del trimestre en què s'imparteix l'assignatura, període establert al calendari acadèmic de la UPF. Les normes acadèmiques dels màsters oficials de la UPF estableixen que hi ha una única convocatòria per curs acadèmic per cada assignatura o activitat formativa.

Bibliografia seleccionada:

Bibliografia bàsica:

- M. Heidegger, *Los conceptos fundamentales de la metafísica. Mundo, finitud, soledad*, Alianza, Madrid 2007.
- A. Gehlen, *El hombre. Su naturaleza y su lugar en el mundo*, Ediciones Sígueme, Salamanca 1987.
- M. Merleau-Ponty, *La nature*, Seuil, Paris, 1995.
- J. Derrida, *El animal que luego estoy si(gui)endo*, Trotta, Madrid 2008.

Bibliografia complementària:

- H.-S. Afeissa et J.-B. Jeangène Vilmer, *Philosophie animale. Différence, responsabilité et communauté*, Vrin, París 2010.
- G. Agamben, *Lo abierto: el hombre y el animal*, Hidalgo, Buenos Aires 2007.
- P. Atterton, M. Calarco (eds), *Animal Philosophy*, Continuum, New York, 2004.

- E. Bimbenet, *L'animal que je ne suis plus*, Gallimard, París 2011.
- C. Brentari, *Jacob von Uexküll. The Discovery of the Umwelt between Biosemiotics and Theoretical Biology*, Springer, New York, 2015.
- B. Buchanan, *Onto-Ethologies. The Animal Environments of Uexküll, Heidegger, Merleau-Ponty and Deleuze*, SUNY Press, New York, 2008.
- M. Calarco, *Zoographies. The Question of the Animal from Heidegger to Derrida*, Columbia University Press, New York 2008.
- P. Cavalieri, *The Death of the Animal: A Dialogue*, Columbia University Press, 2009.
- E. de Fontenay, *Le silence des bêtes. La philosophie à l'épreuve de l'animalité*, Fayard, 1998.
- *Semiotica* (número monográfico sobre J. von Uexküll), 134, 1/4, 2001.
- J. von Uexküll, *A stroll through the worlds of animals and men. A picture book of invisible worlds*, en C.H. Schiller (ed.), *Instinctive Behavior – The Development of a Modern Concept*, International Universities Press, New York, 1957 (pp. 5-80).